

1. BÖLÜM

İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Prensipleri

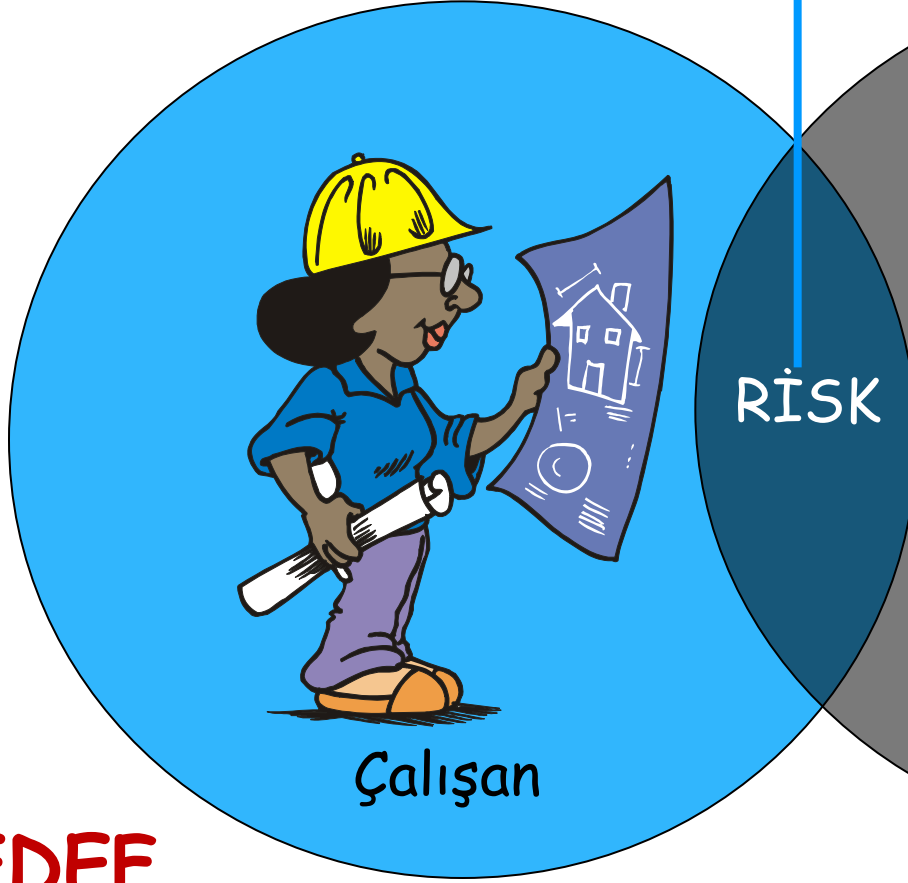
İş Sağlığı ve Güvenliği Felsefe ve Gerekliliği

- **Sağlığı Kaybetmenin Ödülü ve Bedeli Olamaz**
- **Hiçbir Ekonomik Zorunluluk İnsan Sağlığına Zarar Verecek Bir İşlemin Nedeni Olamaz**
- **Kişisel Koruyucu Malzemesini Kullanmayan, Kaza Bedelini Ailesi ile Birlikte Öder**
- **İşyerinde Kimse Kendisini Risk' e Atma Hakkına Sahip Değildir.**
- **Risk ve Tehlikelerin Önlenmesi Doğuracağı Sonuçlardan Çok Daha Ucuzdur.**

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNİN HEDEFİ;

MARUZ KALMA

RISK

Çalışan

HEDEF

Tehlike

TEHLIKE

**TÜRKİYE, iş kazaları açısından
Avrupa'da BİRİNCİ,
Dünyada ise ÜÇÜNCÜ sırada**

Dünyada en fazla iş kazası; Güney Kore ve Brezilya'nın ardından Türkiye'de.

Brezilya : % 19.5

Güney Kore : % 19

Türkiye : %18.7

Meksika : % 9

Rusya : % 14.4

Kazakistan : % 9.7

Kırgızistan : % 9

Bulgaristan : % 8.3

Romanya : % 7

Polonya : % 4.5

İrlanda : % 4.2

İsrail : % 4.1

Macaristan : % 4

Danimarka : % 2

Japonya : % 0.1

Sabah saatlerinde ve maden, inşaat, tekstil ve kimya işkollarında daha sık kaza oluyor.

Türk Harb-İş Araştırması, 06.03.2004 Radikal Gazetesi

SSK raporlarından ;
Kazaların Yıllara Göre Dağılımı

YILLAR	İş Kazası	Ölüm	Sakatlık	Meslek Hastalığı
2001	72.367	1.008	2.183	883
2002	72.344	878	2.087	267
2003	76.668	811	1.596	440
2004	83.830	843	1.693	384
2005	73.923	1.096	1.639	519
2006	79.027	1.601		574
TOPLAM	538.159	7.400		3.493

RAKAMLARLA İş Sağlığı ve Güvenliği

SSK raporlarından ;

Ölümlerin Sebeplerine Göre Dağılımı

ÖLÜM SEBEBİ	2002	2003	2004	2005	2006
İŞ KAZASI	872	810	841	1072	1592
MESLEK HASTALIĞI	6	1	2	24	9
TOPLAM	878	811	843	1.096	1.601

HEPİMİZİN SORUMLULUKLARI VARDIR

İŞ KAZASI ?

Tanımlar ;

İLO (Uluslararası Çalışma Örgütü)

“Önceden Planlanmamış, Bilinmeyen ve Kontrol Altına Alınmamış olan, etrafa Zarar Verecek Niteliklerde Olaylar” olarak tanımlanır

WHO (Dünya Sağlık Örgütü)

“Önceden Planlanmamış, Çoğu Kişisel Yaralanmalara, Makinelerin, Araç Gereçlerin Zarara uğramasına, Üretimin Bir Süre Durmasına Yol Açan Olay” olarak tanımlanır

İŞ KAZASI ?

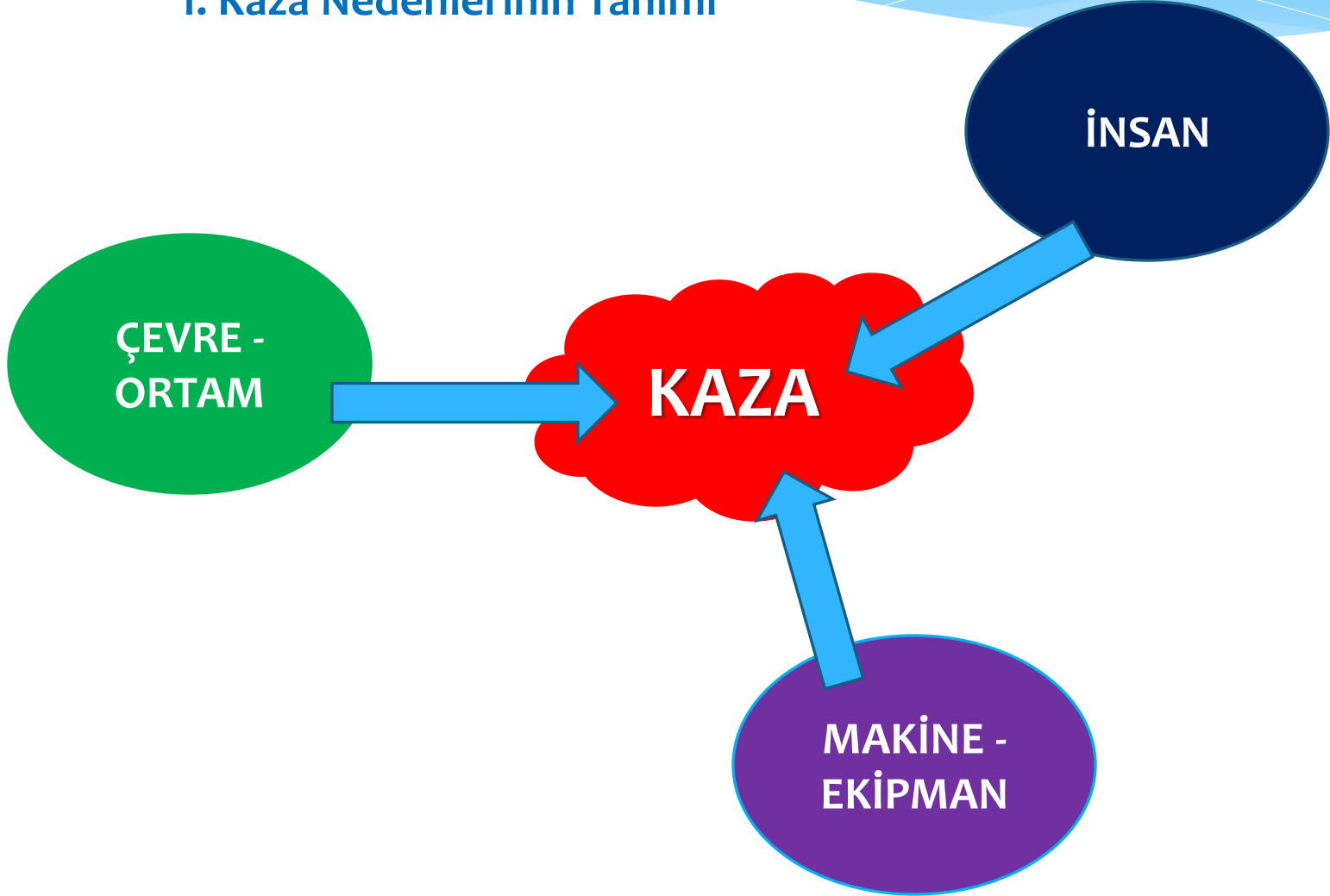
ÜLKEMİZDE İş Kazası ;

5510 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununda,

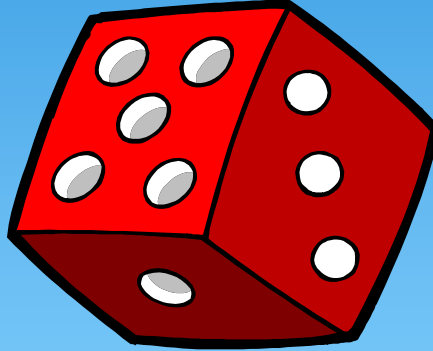
- ❖ Sigortalının İşyerinde Bulunduğu Sırada,
- ❖ İşveren Tarafından Yürütülmekte Olan İş Dolayısı İle,
- ❖ Sigortalının İşveren Tarafından Görev İle Başka Bir Yere Gönderilmesi Yüzünden, Asıl İşini Yapmaksızın Geçen Zamanlarda,
- ❖ Emzikli Sigortalı Kadının Çocuğuna Süt Vermesi İçin Ayrılan Zamanlarda
- ❖ Sigortalının, işverence Sağlanan Bir Taşıt ile İşin Yapıldığı Yere Toplu Olarak Götürülüp Getirilmesi Sırasında

Kaza Nedenlerinin Analizi

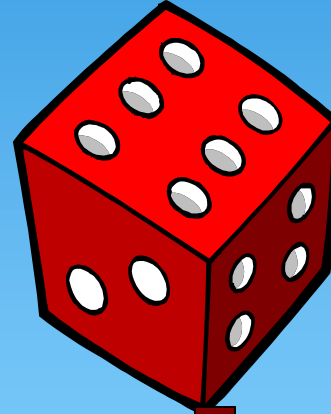
1. Kaza Nedenlerinin Tanımı

KAZASI VE MESLEK HASTALIĞININ NEDENLERİ

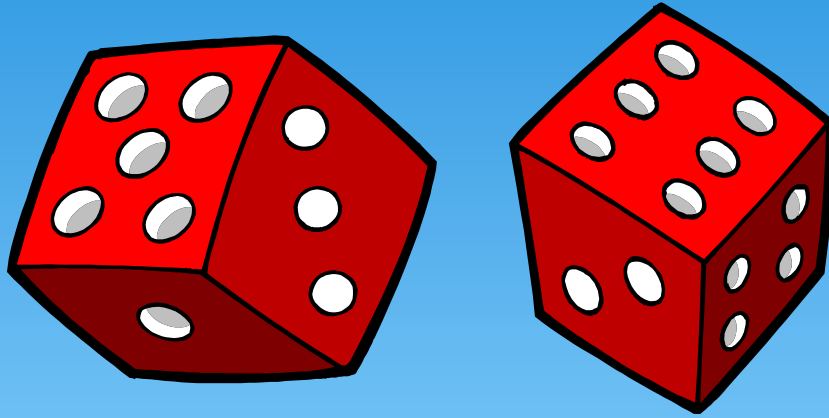

1-Güvensiz
Ortam ve
Koşullar

2-Güvensiz
davranışlar ve
Kişisel kusurlar

RISK

1	x	1	= 1
1	x	5	= 5
5	x	5	=25

Kaza Nedenlerinin Analizi

2. Kaza Nedenleri İle İlgili Yanlış Görüşler

1. ŞANSIZLIK
2. KAÇINILMAZLIK
3. DİKKATSİZLİK

Eğer Sadece Belirtiler Araştırılır, Fakat Bunların Altında Yatan Problemler Göz Ardı Edilirse, Kazalar İçin Kalıcı Çözümler Beklenemez

Kaza Nedenlerinin Analizi

3. Kazaların Temel Nedenleri (4M)

1. **MAN** (İnsan)
2. **MACHİNE** (Makine)
3. **MEDİA** (Ortam Çevre)
4. **MANAGEMENT** (Yönetim)

Kaza Nedenlerinin Analizi

1. MAN (İnsan)

1- Psikolojik Nedenler:

Unutkanlık, sıkıntı-üzüntü-keder, çevre etkileri, istem dışı davranış, ihmalci davranış, hatalı davranış vb.

2- Fiziksel Nedenler:

Yorgunluk, uykusuzluk, alkol, hastalık vb.

3- İşyeri Nedenleri:

İnsan ilişkileri, takım çalışması, iletişim vb.

Kaza Nedenlerinin Analizi

3. MEDİA (Ortam Çevre)

- 1- Yetersiz çalışma bilgisi,
- 2- Uygun olmayan çalışma metodu,
- 3- Uygun olmayan çalışma yeri ve ortamı vb.

Kaza Nedenlerinin Analizi

4. MANAGEMENT (Yönetim)

- 1- Yetersiz yönetim organizasyonu,
- 2- Tamamlanmamış kurallar ve talimatlar,
- 3- Yetersiz güvenlik yönetim planı,
- 4- Eğitim ve öğretim yetersizliği,
- 5- Uygun olmayan nezaret,yönetim ve rehberlik
- 6-Uygun olmayan personel istihdamı,
- 7- Yetersiz sağlık kontrolleri vb.

Kaza Araştırması

- Kronolojik olarak olay gelişim sırası,
- 4 M, (İnsan, makine-ekipman, çevre, çalışma metodu)
- Muhtemel neden (ler),
- Tavsiyeler, öneriler (Kim – Ne zaman – Ne)
  - a) (Acil önlemler)
  - b) (Uzun vadeli önlemler)

İş Sağlığı Ve Güvenliği Neden Yönetilmelidir?

4 temel neden ;

1. İnsani Sebepler,
2. Finansal Kayıpları Önlemek,
3. Yasalara Karşı Gelmemek,
4. Firma Prestijini Zedelememek.

İş Sağlığı ve Güvenliği Nedir? Neden Yönetilmelidir?

SONUÇ

HEDEF

Kaza,
Yaralanma
ve
Mesleki Hastalıkların
Azaltılması

İnsani Faydalar

- Sağlıklı ortamın oluşması
- Çalışanın Sağlığının korunması
- Çalışanın İş başarısının artması
- Çalışanın Moralinin artması

Ekonomik Faydalar

- Üretkenlik, Kalite
- Organizasyonel verimlilik
- Positif imaj
- Rekabetçi yaklaşım
- Azaltılmış iş gücü kaybı

İSG' nin Kronolojik Gelişme Süreci

Hipokrat (MÖ 460-377)

Maden ve metal işçilerinde kurşun zehirlenmesi belirtilerini tanımlamıştır.

Pliny (23-70)

Asbest ve cıvanın zehirliliği

Ulrich Ellenborg (1473)

Metal dumanlarının tehlikeleri, belirtileri ve önleyici tedbirler

Paracelsus (1493-1541)

Meslek hastalıkları konusunda tez hazırlamıştır,

Toksikolojinin babası kabul edilir,

“Bütün maddeler zehirdir. Zehir olmayan hiçbir madde yoktur. Uygun doz, zehir ve ilaç arasındaki farkı yaratır.”

Paracelsus

İSG Tarihinde Önemli Kişiler

Agricola (1494-1555)

“*De Re Metallica*”: Ağıza Buruna Mendil “

Bernardino Ramazzini (1633-1714)

İş sağlığının kurucusu, ”koruyucu meleşği” kabul edilir.

“*De Morbis Artificum Diatriba-Çalışanların Hastalıkları*”

Kurşun ve cıva zehirlenmeleri ve diğer meslek hastalıklarındaki semptomları tanımlamıştır.

Silikoz’un tehlikelerinden kaçınma yollarını...

Hekimlere, hastalarına çalışma ortamı ve yaptıkları işin hikayesini sormalarını tavsiye etmiştir.

Dr. Alice Hamilton (20. yy)

“*Exploring the Dangerous Trades*”

Değirmen ve madenlerdeki deneyimlerini yazdığı kitabı

Bernardino Ramazzini

Türkiye' de İSG' nin Tarihsel Gelişimi

Tanzimat öncesi

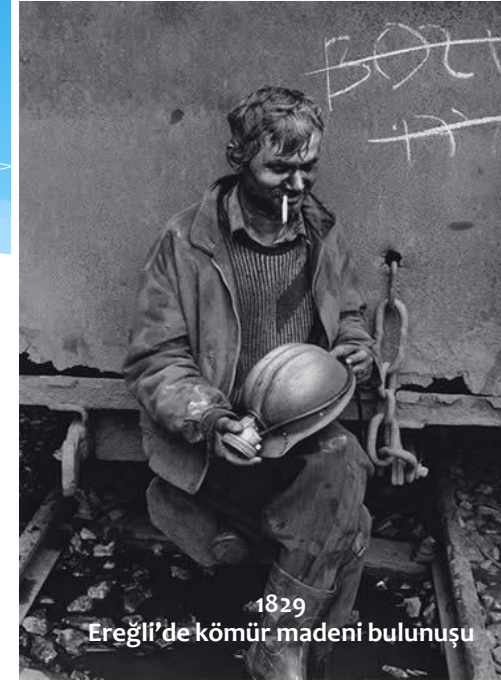
- Lonca (Orta Sandığı – Teavün Sandığı)

Tanzimat ve Meşrutiyet dönemi

- 1865 Dilaver Paşa Nizamnamesi (Havza-i Fahmiye Teamünamesi)
- 1871 Ameleperver Cemiyeti
- 1895 Osmanlı Amele Yardımlaşma cemiyeti

Cumhuriyet dönemi

- 1937 Ereğli Havza-ı Fanmiye Maden Amelesinin Hukuna Müteahhitlik Kanunu
- 1926 Borçlar Kanunu
- Umumi Hıfzısıhha Kanunu

Rakamlar ile İş Sağlığı ve Güvenliği

2004 yılı

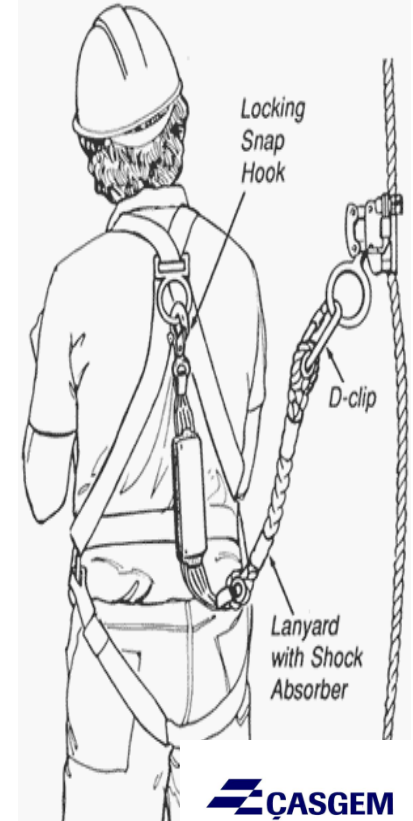
SSK verilerine göre **GÜNDE** ;

230 iş kazası olmakta,

2 kişi meslek hastalığına yakalanmakta,

5 kişi sakat kalmakta,

3 kişi hayatını kaybetmekte...

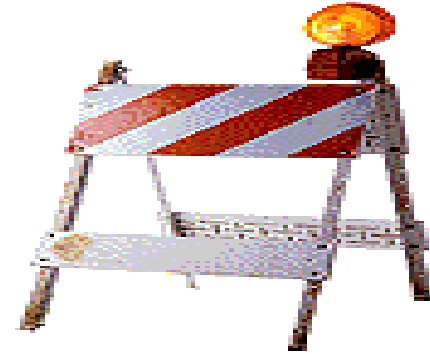

Rakamlar ile İş Sağlığı ve Güvenliği

Uluslar arası Çalışma Örgütü'nün (ILO) yaptığı araştırmaya göre;

- ✓ Dünyada her yıl 2.2 Milyon kişi iş kazası ve meslek hastalığı sonucu hayatını kaybetmekte,
- ✓ 270 Milyon kişi iş kazasına, 160 Milyon kişi meslek hastalığına maruz kalmakta...

Rakamlar ile İş Sağlığı ve Güvenliği

OSHA'nın yaptığı araştırmaya göre ;

Avrupa ülkelerinde her yıl iş kazası ve meslek hastalığı sonucu;

- ✓ 5500 kişi hayatını kaybetmekte,
- ✓ 75.000 kişi sürekli çalışamaz hale gelmekte,

149 Milyon iş günü kaybı

200 Milyon Euro Maddi Kayıp

- ✓ İş kazalarının % 82 'si ölümlü sonuçlanıyor.
- ✓ İş kazalarının % 90'ı KOBİ'lerde oluyor.
- ✓ 50'den az çalışanı olan işyerlerinde ölümlü iş kazası büyük işletmelere göre 2 kat daha fazla...

İş Kazalarının Gerçek Maliyeti

Görünen Maliyet

- Tedavi harcamaları,
- İki günlük ücret,
- Kaza sonucu ödenen tazminatlar,
- Dava giderleri, mali mesuliyet sigorta
- Kazada hasar gören tesis onarımı

Gizli Maliyet

- Kaza araştırma maliyeti
- Yerine geçen işçinin öğrenme süresi,
- (Ekibin morali) Verim ve zaman kaybı,
- Fazla mesai,
- Yöneticilerin harcadıkları zaman,
- Ölüm varsa işe ara verme,
- Soruşturmada üst düzey zaman kaybı,
- İşletmenin prestij kaybı

% 20

% 80

**Bu kadar önemli sonuçlara neden olan
İş Sağlığı ve Güvenliği
yönetilmeyi hak etmiyor mu ?**